

# Spis treści

---

<b>Przedmowa</b> .....	13
Informacja dotycząca wydania II .....	14
Informacja dotycząca wydania III .....	14

## **Część pierwsza MORFOLOGIA**

<b>1. RZECZOWNIK</b> .....	17
1.1. Podział rzeczowników .....	17
1.2. Rodzaj .....	17
1.2.1. Rodzaj męsko-żeński .....	18
1.2.2. Rodzaj nijaki .....	19
1.2.3. Rodzaj męsko-żeński lub nijaki. <i>Singularia tantum</i> .....	22
Ćwiczenia 1–3 .....	23
1.3. Liczba mnoga .....	23
1.3.1. Liczba mnoga rzeczowników rodzimych .....	23
1.3.1.1. Liczba mnoga z końcówką <b>-r</b> .....	24
1.3.1.2. Liczba mnoga z końcówką <b>-er</b> .....	24
1.3.1.3. Liczba mnoga z końcówką <b>-e</b> .....	26
1.3.1.4. Liczba mnoga bez końcówki .....	28
Ćwiczenia 4–10 .....	29
1.3.1.5. Osobliwości tworzenia liczby mnogiej .....	29
1.3.2. Liczba mnoga rzeczowników pochodzenia obcego .....	31
Ćwiczenia 11–12 .....	33
1.4. Formy przypadków .....	33
1.4.1. Forma dopełniacza .....	33
1.4.2. Dawne formy celownika i dopełniacza .....	35
Ćwiczenia 13–14 .....	35
1.5. Rekcja rzeczowników .....	35
<b>2. RODZAJNIK</b> .....	40
2.1. Określoność .....	40

2.2. Użycie form rzeczownika .....	41
2.2.1. Forma bez rodzajnika .....	41
2.2.2. Forma nieokreślona z rodzajnikiem prepozycyjnym .....	46
Ćwiczenia 15–16 .....	47
2.2.3. Forma określona z rodzajnikiem postpozycyjnym .....	48
2.2.3.1. Tworzenie formy określonej w liczbie pojedynczej .....	48
Ćwiczenie 17 .....	49
2.2.3.2. Tworzenie formy określonej w liczbie mnogiej .....	50
Ćwiczenie 18 .....	50
2.2.3.3. Użycie formy określonej .....	51
Ćwiczenia 19–21 .....	53
<b>3. PRZYMIOTNIK .....</b>	<b>54</b>
3.1. Formy odmiany przymiotnika .....	54
3.2. Forma nieokreślona przymiotnika .....	55
3.2.1. Forma bez końcówki .....	55
3.2.2. Forma z końcówką <b>-t</b> .....	56
Ćwiczenia 22–24 .....	58
3.2.3. Forma bez końcówki lub z końcówką <b>-t</b> .....	59
Ćwiczenia 25–26 .....	60
3.2.4. Forma z końcówką <b>-e</b> .....	60
3.2.5. Użycie przymiotnika z rodzajnikiem nieokreślonym .....	62
Ćwiczenie 27 .....	63
3.3. Forma określona przymiotnika .....	63
Ćwiczenie 28 .....	65
3.4. Osobliwości tworzenia formy nieokreślonej i określonej .....	65
Ćwiczenia 29–33 .....	67
3.5. Stopniowanie przymiotników .....	68
3.5.1. Stopniowanie regularne .....	68
3.5.1.1. Osobliwości stopniowania regularnego .....	70
3.5.2. Stopniowanie nieregularne .....	71
3.5.3. Stopniowanie opisowe. Ograniczenia stopniowości .....	74
3.5.4. Porównanie. Stopień wyższy i najwyższy absolutny .....	75
Ćwiczenia 34–38 .....	76
3.5.5. Wzmocnienie .....	77
3.6. Rekcja przymiotników .....	79
<b>4. LICZEBNIKI .....</b>	<b>82</b>
4.1. Liczebniki główne .....	82
4.1.1. Osobliwości odmiany i użycia liczebników głównych .....	83
4.2. Liczebniki porządkowe .....	87

4.2.1. Osobliwości użycia liczebników porządkowych .....	88
4.3. Liczebniki ułamkowe, dziesiętne, mnożne i wielokrotne .....	89
<b>5. ZAIMEK .....</b>	<b>92</b>
5.1. Typy zaimków .....	92
5.2. Zaimki osobowe .....	92
5.2.1. Osobliwości użycia zaimków osobowych .....	93
5.3. Zaimki dzierżawcze .....	96
5.3.1. Osobliwości użycia zaimków dzierżawczych .....	97
Ćwiczenia 39–41 .....	99
5.4. Zaimki zwrotne .....	100
5.5. Zaimek wzajemny .....	101
Ćwiczenia 42–43 .....	102
5.6. Zaimki wskazujące .....	102
5.6.1. Osobliwości użycia zaimków wskazujących .....	103
Ćwiczenie 44 .....	105
5.7. Zaimki względne .....	106
Ćwiczenia 45–46 .....	108
5.8. Zaimki pytajne .....	109
Ćwiczenia 47–48 .....	111
5.9. Zaimki nieokreślone .....	111
5.9.1. Zaimki nieokreślone rzeczowne .....	111
5.9.2. Zaimki nieokreślone rzeczowne i przymiotne .....	112
Ćwiczenia 49–54 .....	118
5.9.3. Zaimek nieokreślony „det” .....	119
5.9.4. Zaimek nieokreślony „der” .....	123
Ćwiczenia 55–58 .....	125
<b>6. CZASOWNIK .....</b>	<b>127</b>
6.1. Klasyfikacja czasowników .....	127
6.1.1. Podział czasowników pod względem semantycznym .....	127
6.1.2. Podział czasowników pod względem syntaktycznym .....	128
6.1.2.1. Czasowniki pełne i posiłkowe .....	128
6.1.2.1.1. Czasowniki posiłkowe czasu .....	128
6.1.2.1.2. Czasowniki modalnopodobne .....	130
6.1.2.2. Czasowniki łącznikowe .....	131
6.1.2.3. Czasowniki osobowe i nieosobowe .....	132
6.1.2.4. Czasowniki przechodnie, nieprzechodnie, absolutne i relatywne .....	132
6.1.2.5. Czasowniki zwrotne i wzajemne .....	134
6.1.3. Podział czasowników pod względem słotwórczym .....	135
6.1.4. Podział czasowników pod względem morfologicznym .....	138
6.2. Koniugacja czasownika .....	139
6.2.1. Typy koniugacji .....	139

6.2.1.1. Koniugacja słaba .....	139
6.2.1.1.1. Formy podstawowe czasowników słabych .....	140
6.2.1.2. Koniugacja mocna .....	145
6.2.1.2.1. Formy podstawowe czasowników mocnych .....	147
6.2.1.3. Koniugacja mieszana .....	148
6.3. Formy czasownikowe .....	149
6.4. Kategoria trybu .....	150
6.4.1. Tryb rozkazujący .....	150
6.4.1.1. Forma trybu rozkazującego .....	150
6.4.1.2. Użycie trybu rozkazującego .....	151
Ćwiczenia 59–60 .....	153
6.4.1.3. Inne środki językowe wyrażania imperatywności .....	153
6.4.2. Tryb życzący .....	155
6.4.3. Tryb przypuszczający .....	155
6.4.4. Tryb warunkowy .....	156
6.5. Kategoria czasu. Formy i użycie czasów .....	158
6.5.1. Czas teraźniejszy .....	158
6.5.1.1. Formy czasu teraźniejszego .....	158
6.5.1.2. Użycie czasu teraźniejszego .....	159
6.5.2. Czas przeszły prosty .....	160
6.5.2.1. Formy czasu przeszłego prostego .....	160
6.5.2.1.1. Osobliwości w zakresie form czasu przeszłego prostego .....	161
6.5.2.2. Użycie czasu przeszłego prostego .....	162
6.5.3. Czas przeszły złożony i czas zaprzeszyły .....	164
6.5.3.1. Formy czasu przeszłego złożonego i czasu zaprzeszyłego .....	164
6.5.3.2. Użycie czasu przeszłego złożonego .....	167
6.5.3.3. Użycie czasu zaprzeszyłego .....	167
6.5.4. Czas przyszły .....	168
6.5.4.1. Formy i użycie czasu przyszłego I .....	168
6.5.4.2. Formy i użycie czasu przyszłego II .....	170
Ćwiczenia 61–68 .....	170
6.6. Kategoria strony .....	172
6.6.1. Formy strony biernej .....	172
6.6.1.1. Formy strony biernej fleksyjnej .....	174
6.6.1.2. Formy strony biernej procesu .....	177
6.6.1.3. Formy strony biernej stanu .....	178
6.6.2. Użycie strony biernej .....	179
6.6.2.1. Użycie strony biernej fleksyjnej .....	179
6.6.2.2. Użycie strony biernej procesu .....	180
6.6.2.3. Użycie strony biernej stanu .....	182
Ćwiczenia 69–72 .....	182
6.7. Formy nieosobowe czasownika .....	183
6.7.1. Bezokolicznik .....	183
6.7.1.1. Rodzaje bezokolicznika .....	183

6.7.1.2. Bezokolicznik bez „at” .....	184
6.7.1.3. Bezokolicznik z „at” .....	185
Ćwiczenia 73–74 .....	186
6.7.2. Imiesłów .....	187
6.7.2.1. Imiesłów czasu teraźniejszego .....	187
6.7.2.1.1. Formy imiesłowu czasu teraźniejszego .....	187
6.7.2.1.2. Funkcja czasownikowa, przymiotnikowa, przysłówkowa i rzeczownikowa imiesłowu czasu teraźniejszego .....	188
Ćwiczenie 75 .....	189
6.7.2.2. Imiesłów czasu przeszłego .....	189
6.7.2.2.1. Formy imiesłowu czasu przeszłego .....	189
6.7.2.2.2. Funkcja czasownikowa, przymiotnikowa i rzeczownikowa imiesłowu czasu przeszłego .....	190
Ćwiczenia 76–78 .....	195
6.8. Czasowniki modalne .....	196
6.8.1. Formy czasowników modalnych .....	196
6.8.2. Użycie czasowników modalnych .....	197
Ćwiczenia 79–83 .....	202
6.9. Rekcja czasowników .....	203
<b>7. PRZYSŁÓWEK</b> .....	209
7.1. Forma przysłówków .....	209
7.2. Przysówek a przyimek .....	209
7.3. Semantyczne typy przysłówków .....	210
7.3.1. Przysłówki czasu .....	211
7.3.2. Przysłówki miejsca .....	212
7.3.2.1. Motoryka. Przysłówki kierunkowe i statyczne .....	213
Ćwiczenie 84 .....	216
7.3.2.2.1. Przysłówki zaimkowe .....	216
7.3.3. Przysłówki sposobu i przyczyny .....	217
7.3.4. Przysłówki stopnia .....	217
7.3.5. Przysłówki modalne .....	218
7.4. Stopniowanie przysłówków .....	220
<b>8. PRZYIMEK</b> .....	221
8.1. Typy przyimków .....	221
8.2. Miejsce przyimka w grupie wyrazowej i zdaniu .....	222
8.3. Znaczenie i użycie przyimków prostych, złożonych i pochodnych .....	223
Ćwiczenia 85–91 .....	240
Ćwiczenia 92–94 .....	246
8.4. Znaczenie i użycie przyimków zestawnych .....	246

8.4.1. Przyimki dwuczłonowe .....	246
8.4.2. Przyimki dwuczęściowe i wieloczłonowe .....	248
Ćwiczenia 95–96 .....	252
<b>9. SPÓJNIK .....</b>	<b>253</b>
9.1. Podział spójników .....	253
9.2. Spójniki współrzędne .....	253
9.2.1. Spójniki łączne .....	253
9.2.2. Spójniki rozłączne .....	254
9.2.3. Spójniki przeciwstawne .....	255
9.2.4. Spójniki wynikowe .....	255
9.2.5. Spójniki uzasadniające .....	255
Ćwiczenie 97 .....	256
9.3. Spójniki podrzędne .....	256
9.3.1. Spójniki orzekające .....	257
9.3.2. Spójniki pytajne .....	257
9.3.3. Spójniki czasowe .....	258
9.3.4. Spójniki przyczynowe .....	260
9.3.5. Spójniki warunkowe .....	260
9.3.6. Spójniki przyzwalające .....	261
9.3.7. Spójniki sposobu .....	261
9.3.8. Spójniki celowe .....	261
9.3.9. Spójniki skutkowe .....	262
9.3.10. Spójniki przeciwstawne .....	262
9.3.11. Spójniki porównujące .....	262
Ćwiczenia 98–99 .....	264
<b>10. WYKRZYKNIK .....</b>	<b>265</b>

## Część druga SKŁADNIA

<b>1. ZDANIA PROSTE .....</b>	<b>269</b>
1.1. Typy zdań prostych .....	269
1.2. Człony zdania .....	272
1.2.1. Orzeczenie .....	272
1.2.1.1. Orzeczenie czasownikowe (werbalne) proste i złożone .....	272
1.2.1.2. Orzeczenie imienne (nominalne) .....	273
1.2.1.3. Orzeczenie idiomatyczne .....	274
1.2.2. Podmiot .....	275
1.2.3. dopełnienie .....	276
1.2.4. Okolicznik .....	277
1.2.5. Przydawka .....	278

1.3. Szyk wyrazów w zdaniu prostym .....	279
1.3.1. Pozycja orzeczenia .....	279
1.3.2. Pozycja podmiotu .....	280
1.3.3. Pozycja dopełnień .....	280
1.3.4. Pozycja przydawki .....	281
1.3.5. Pozycja okoliczników .....	281
1.3.6. Pozycja przeczenia (negacji) .....	282
1.3.7. Struktura zdania według modelu Diderichsena .....	284
Ćwiczenia 100–102 .....	287
<b>2. ZDANIA ZŁOŻONE .....</b>	<b>288</b>
2.1. Zdania złożone współrzędnie .....	288
2.2. Zdania złożone podrzędnie .....	289
2.2.1. Typy zdań podrzędnych ze względu na funkcję syntaktyczną .....	290
2.2.2. Szyk wyrazów w zdaniu podrzędnie złożonym .....	292
Ćwiczenia 103–104 .....	293
2.3. Konstrukcje bezokolicznikowe .....	293
<b>Klucz .....</b>	<b>295</b>
<b>Bibliografia .....</b>	<b>304</b>